

**Міністерство освіти, молоді та спорту України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра кримінального права і кримінології**

**“ Затверджую”
Проректор
з науково-педагогічної роботи
та соціальних питань і розвитку
Львівського національного університету
імені Івана Франка
проф. Лозинський М.В.**

“ ____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Призначення покарання.**

Галузь знань 03040 право
напрямок підготовки 6.030401 правознавство
спеціальність «8.03040101 правознавство»
спеціалізація «правосуддя»
юридичний факультет

Завдання для практичних занять із спеціального курсу “Призначення покарання” “ для студентів юридичного факультету за галуззю знань 03040 “Право”, спеціальністю 8.03040101 «правознавство», 20___. __с.

Розробник:

Василяш Василь Михайлович, доцент кафедри кримінального права та кримінології, кандидат юридичних наук, доцент

Завдання для практичних занять затверджені на засіданні кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (Протокол від “__” _____ 20__ року №_____)

Завідувач кафедри

кримінального права та кримінології _____ д.ю.н. А.М. Бойко

“__” _____ 20__ року

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 03040 “Право”, спеціальність 8.03040101 «правознавство»),

Протокол від “__” _____ 20__ року №_____

“__” _____ 20__ року

Голова _____ д.ю.н. А.М. Бойко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, – 3	Галузь знань 03040 право	Нормативна (за вибором студента)	
Модулів – 1	Напрямок 6.030401 правознавство	<i>Рік підготовки: 2010/ 2011</i>	
Змістових модулів – 4	Спеціальність (професійне спрямування) «8.03040101 правознавство»	10-й	11-й
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 108		10-й	12-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	18 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		18 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	96 год.
		ІНДЗ:	
Вид контролю:		залік	контрольна, залік

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Застосування в судовій практиці загальних засад призначення покарання.

Тема 1. Призначення покарання: поняття та його види.

Тема 2. Застосування в судовій практиці загальних засад призначення покарання.

Змістовий модуль 2. . Особливості призначення окремих видів покарань.

Тема 3. Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці.

Тема 4. Особливості призначення порань, що можуть застосовуватися і як основні, і як додаткові та проблеми їх застосування у судовій практиці.

Тема 5. Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці.

Змістовий модуль 3. Застосування в судовій практиці спеціальних правил призначення покарання.

Тема 6. Призначення покарання за незакінчений злочин.

Тема 7. Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті.

Тема 8. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Тема 9. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання.

Тема10.Призначення покарання за сукупністю злочинів.

Тема11.Призначення покарання за сукупністю вироків.

Змістовий модуль 4. Особливості призначення покарання неповнолітнім.

Тема12. Призначення покарання неповнолітньому.

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна форма навчання)
1	Застосування в судовій практиці загальних засад призначення покарання.	2	2
2	Призначення покарання за незакінчений злочин.	2	-
3	Призначення покарання за злочин, вчинений у Співучасті.	2	-
4	Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.	2	-
5	Призначення покарання за сукупністю злочинів.	4	1
6	Призначення покарання за сукупністю вироків.	4	1
7	Призначення покарання неповнолітнім	2	-
	Разом	18	4

Тема: Застосування в судовій практиці загальних засад призначення покарання.

Питання для з'ясування:

1. Поняття, ознаки та значення загальних засад призначення покарання та проблема їх законодавчого закріплення у чинному КК України.

2. Загальні засади призначення покарання та принципи призначення покарання, їх співвідношення між собою. Вплив принципів призначення покарання на формування, закріплення у кримінальному законі та застосування загальних засад призначення покарання.

3. Призначення покарання у межах санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу, що передбачає відповідальність за вчинений злочин. Законодавчі недоліки конструювання санкцій окремих статей Особливої частини КК України, які не уможливають виконання на практиці вимог даної загальної засади призначення покарання, та шляхи їх подолання.

4. Призначення покарання відповідно до положень Загальної частини Кримінального кодексу. Проблема визначення переліку положень Загальної частини Кримінального кодексу, які повинні враховуватися судом при призначенні покарання, в теорії кримінального права. Помилки, які мають місце у судовій практиці, щодо урахування судом при призначенні покарання положень Загальної частини КК України.

5. Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину. Поняття ступеня тяжкості вчиненого злочину та проблеми його визначення та врахування у судовій практиці при призначенні покарання.

6. Призначення покарання з урахуванням особи винного. Поняття та ознаки особи винного. Співвідношення понять "особа винного", "особа злочинця", та "суб'єкт злочину".

7. Призначення покарання з урахуванням обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання. Поняття та правова природа обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання. Співвідношення обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання з кваліфікуючими і пом'якшуючими обставинами.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду:
 - а) Демідівського районного суду Рівненської від 04 травня 2011 року справа № 1-26/2011 р.;
 - б) Берегівського районного суду Закарпатської області від 27 січня 2011 року , справа № 1-38/11;
 - в) Великоновоселківського районного суду Донецької області від 28 січня 2011 року, справа № 1-24/11;
 - г) Васильківського районного суду Дніпропетровської області від 31 січня 2011 року, справа № 1-32/2011;
 - д) Горохівського районного суду Волинської області від 16 березня 2011 року, справа № 1-12-2010;
 - е) Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області від 11 січня 2011 року, справа № 1-154/11;
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст. 65 КК України.

Література:

Нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18. 09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.

3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // <http://www.scourt.gov.ua>
4. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 4 – 8.

Спеціальна література:

1. Анашкин Г.З. Справедливость назначения уголовного наказания // Советское государство и право. – 1982. – №7. – С. 59-66.
2. Бажанов М.І. Принципи призначення покарання за радянським правом // Радянське право. – 1971. - № 2. – С. 78-82.
3. Бурганов Р.С. Влияние принципов назначения наказания на формирование, закрепление в законе и применение общих начал назначения наказания / Вестник ТИСБИ. – 2006. - № 3.
4. Бурлакова В.Н. Личность преступника и назначение наказания. – Л.: ЛГУ, 1986.
5. Васи́лаш В.М. Деякі питання врахування судом загальних засад призначення покарання // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Серія юридична. – Львів: ЛьвДУВС, 2008. – Вип. 2. – С.248-259.
6. Велиев С.А. Принципы назначения наказания. – СПб.: Издательство Р. Асланова “Юридический центр Пресс”, 2004. – 388с.
7. Гаверов Г.С. Общие начала назначения наказания по советскому уголовному праву. – Иркутск, 1976.
8. Гришук О.В. Втілення міжнародно-правового принципу гуманізації покарання у законодавство України та міжнародне право (проблеми гармонізації): Збірник наукових праць. Випуск 4. – К., 1998. – С. 248-259.
9. Горелик А.С. Реализация принципа справедливости в правилах назначения наказания // Уголовное право. – 2001. – № 1. – С.3.
10. Дагель П.С. Учение о личности преступника в советском уголовном праве. – Владивосток, 1970.
11. Долиненко Л.А. Смягчающие ответственность обстоятельства по действующему уголовному законодательству и в судебной практике: Учебное пособие. – Иркутск: Иркут. гос. ун-т, 1980. – 82 с.
12. Зайцев С.А. К вопросу о понятии справедливости // Вестник Омского ун-та, 1999. – Вып. 4. – С.148-151.
13. Карпец И.И. Индивидуализация наказания в советском праве. – М.: Госюриздат, 1961.
14. Красиков Ю.А. Назначение наказания: обусловленность и критерии индивидуализации. Учебное пособие. – М., 1991.
15. Кругликов Л.Л. О принципах назначения наказания // Проблемы совершенствования уголовного законодательства на современном этапе: Межвузовский сборник научных трудов. – Свердловск, 1985. – С. 50-61.
16. Кругликов Л.Л. Смягчающие и отягчающие ответственность обстоятельства в уголовном праве. (Вопросы теории). – Воронеж, 1985.
17. Кругликов Л.Л. Смягчающие и отягчающие обстоятельства в советском уголовном праве. – Ярославль, 1986.
18. Кругликов Л.Л. Уголовно-правовые средства обеспечения справедливости наказания. – Ярославль, 1986.
19. Личность преступника / Под ред. В.Н. Кудрявцева и др. – М.: Юрид. лит., 1975.

20. Личность преступника и применение наказания. – Казань: Изд-во Казан.ун-та, 1980. – 216 с.
21. Мальцев В.В. Принципы уголовного права и их реализация в правоприменительной деятельности. – СПб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 2004. – 694 с.
22. Мамедова А.А. Справедливость назначения наказания. – СПб.: Изд-во Юридический центр Пресс, 2003. – 119 с.
23. Махінчук В. Принцип економії репресії у новому Кримінальному кодексі України – важлива запорука адекватності покарання // Підприємство, господарство і право. – 2001. – № 11. – С.69.
24. Мясников О.А. Смягчающие и отягчающие наказание обстоятельства в теории, законодательстве и судебной практике. – М.: ООО Изд-во Юрлитинформ, 2002.
25. Полтавець В.В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України: Монографія / МВС України, Луг. акад. внутр. Справ ім. 10-річчя незалежності України; [Наук. ред. канд. юрид. наук, проф. Л.М. Кривоченко]. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005. – 240 с.
26. Полтавець В.В. Загальні засади призначення покарання та їх кримінально-правове значення: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2005. – 20 с.
27. Прохоров Л.А. Общие начала назначения наказания и предупреждение рецидивной преступности. – Омск: ОВШМ СССР, 1980. – С. 11.
28. Непомнящая Т. В. Назначение уголовного наказания: теория, практика, перспективы. – СПб.: – СПб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 2006. –781 с.
29. Непомнящая Т. Учет судами общих начал назначения наказания //Уголовное право. – 2001. – №3. – С. 15.
30. Сахарук Тетяна Валеріївна. Загальні засади призначення покарання за кримінальним правом України та зарубіжних країн: порівняльний аналіз: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 18 с.
31. Скрябин М.А. Общие начала назначения наказания и их применение к несовершеннолетним. – Казань, 1988.
32. Степашин В.М. Назначение наказания / Вестник Омского университета, 1999, Вып. 2. С. 163-166.
33. Солопанов Ю. Об обстоятельствах, отягчающих ответственность //Советская юстиция. – 1990. – №4. – С. 21.

Тема: Призначення покарання за незакінчений злочин.

Питання для з'ясування :

1. Врахування при призначенні покарання за незакінчений злочин загальних засад призначення покарання.
2. Врахування при призначенні покарання за незакінчений злочин ступеня тяжкості вчиненого особою діяння.
3. Врахування при призначенні покарання за незакінчений злочин ступеня здійснення злочинного наміру.
4. Врахування при призначенні покарання за незакінчений злочин причин, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.
5. Правила обчислення строку або розміру покарання за вчинення готування до злочину.
6. Правила обчислення строку або розміру покарання за вчинення замаху на злочин.
7. Обчислення строку або розміру покарання за вчинення готування до злочину за наявності

- підстав обов'язкового пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 - 1 КК України.
8. Обчислення строку або розміру покарання за вчинення замаху на злочин за наявності підстав обов'язкового пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 - 1 КК України.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду:
 - а) Вінницького районного суду Вінницької області від 7 серпня 2009 р.;
 - б) Бережанського районного суду Тернопільської області від 18 червня 2009 р.;
 - в) Борщівського районного суду Тернопільської області від 1 червня 2009 р.;
 - г) Борщівського районного суду Тернопільської області від 22 квітня 2009 р.;
 - д) Вінницького районного суду Вінницької області від 14 вересня 2009 р.
 - е) Галицького районного суду м. Львова від 13 лютого 2012 р.
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст. 65, 68 КК України.

Література:

Нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18. 09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.
3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)
4. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 4 – 8.
- 5.

Спеціальна література:

1. Благоев Е.В. Применение специальных начал назначения уголовного наказания. – М.: Издательство “Юрлитинформ”, 2007. – С. 148-172.
2. Благоев Е.В. Особенности назначения наказания за неоконченное преступление (вопросы дифференциации и индивидуализации) // Актуальные проблемы правовой защиты личности в уголовном судопроизводстве. Ярославль, 1990.
3. Василяш В.М. Особливості призначення покарання за незакінчений злочин // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ХІУ регіональної науково – практичної конференції (6 лютого 2008 р.). – Львів, 2008. – С. 252-255.
4. Камынин И., Колесников А. Особенности назначения наказания за неоконченные преступления // Российское законодательство. – 1999. – № 3
5. Камынин И., Колесников А. Особенности назначения наказания за неоконченные преступления и преступления составляющие множественность // Законность. – 1999. – № 4.

6. Кривенко О.В. Некоторые вопросы применения специальных правил назначения наказания // Правоведение. – 2001. – № 34.
7. Кругликов Л.Л. Проблемы теории назначения наказания: законодательство и практика // Уголовное право в XXI веке: Матер. междунар. науч. конф. На юридическом факультете МГУ им. М. Ломоносова 31 мая-1 июня 2001 г. – М.: "ЛексЭст", 2002. – С 71-75.
8. Кузнецова Н.Ф. Ответственность за приготовление преступлению и покушение на преступление. – М., 1958.
9. Малков В.П. К вопросу о социально-правовой природе приготовления к преступлениям небольшой и средней тяжести и ответственность за содеянное // Преступность и уголовное законодательство: реалии, тенденции, взаимовлияние: Сборник научных трудов / Под ред. Н.А. Лопашенко. Саратов, 2004.
10. Мальцев В.В. Принципы уголовного права и их реализация в правоприменительной деятельности. – СПб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 2004. – С. 553-570.
11. Питецкий В. Назначение наказания за неоконченное преступление // Уголовное право. – 2002.
12. Рарог А., Акимов Е. Назначение наказания // Российская юстиция. – 2000.- №10.
13. Ситникова А. Наклазуемость неоконченных видов преступления // Уголовное право. – 2002. – №4.
14. Становский М.Н. Назначение наказания. – СПб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 1999. – С.292- 300.
15. Флоря К.Н. Назначение наказания с учетом причин совершенного преступления. – Кишинев: Тзд-во "Штиинца", 1980. – 136 с.
16. Хамитов Р.Н. Специальные правила назначения наказания. – Казань. – 2001.
17. Чернокозиская С. В. Проблемы, возникающие при назначении наказания за приготовление к преступлению // Преступность и уголовное законодательство: реалии, тенденции, взаимовлияние: Сборник научных трудов / Под ред. Н.А. Лопашенко. Саратов, 2004.
18. Энциклопедия уголовного права. Т. 9. Назначение наказания. – Издание профессора Малинина – СПб ГКА., 2008

Тема: Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті.

Питання до з'ясування:

1. Врахування при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, загальних засад призначення покарання.
2. Врахування при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, характеру та ступеня участі кожного із співучасників у вчиненні злочину.
3. Проблеми врахування при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання.
4. Врахування при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, форми співучасті.
5. Типові помилки, що мають місце, у судовій практиці призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду:
 - а) Зборівського районного суду Тернопільської області від 13 вересня 2007 р.
 - б) Тростянецького районного суду Вінницької області від 14 серпня 2009 р.;
 - в) Залізничного районного суду м. Львова 18 червня 2009 р.;
 - г) Франківського районного суду м. Львова від 24 лютого 2009 р.;
 - д) Гайсинського районного суду Вінницької області від 23 листопада 2009 р.
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст. 65, 68 КК України.

Література до спецкурсу

I. Нормативні акти і практика їх застосування

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18. 09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.
3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // <http://www.scourt.gov.ua>
4. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 06 листопада 2009 р. № 8. // <http://www.scourt.gov.ua>
5. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими Злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 15 //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: навчально-практичний посібник / Укл. Б.О. Кириць. Львів: Ліґа-прес, 2010. – С. 42-48.

II. Спеціальна література

1. Благов Е.В. Особенности назначения наказания соучастникам преступления. – Ярославль. – 1993.- 48 с.
2. Благов Е.В. Применение специальных начал назначения уголовного наказания. – М.: Издательство ”Юрлитинформ”, 2007. – С. 71-99.
3. Благов Е. Конкуренция части и целого при неоконченном преступлении и соучастии // Уголовное право. – 2004. – № 1. – С. 11-13
4. Борисенко Е.Б. Правила назначения наказания за преступления, совершенные в соучастии // Уголовно- правовые проблемы борьбы с соучастием в преступлении / Ред. кол.: В.Д. Зелинский, Р.Р. Галиакбаров, М.Л. Прохорова. Краснодар. – 2003. – С.69
5. Василяш В.М. Проблеми призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті. Актуальні проблеми розвитку державності та правової системи в Україні: Матеріали XIII

- регіональної науково – практичної конференції (8-9 лютого 2007 р.). – Львів, 2007. – С. 446-4448.
6. Захарян Г.С. Соучастие и индивидуализация наказания // Советская юстиция. – 1989. -№5. – С. 9-11.
 7. Угрехелидзе Н. Некоторые вопросы наказания соучастников // Советская юстиция. – 1970. – № 1. – С.18
 8. Сидирякова М.В. Назначение наказания участникам групповых преступлений. Автореф. канд. дис. – Самара. – 2003.
 9. Энциклопедия уголовного права. Т. 9. Назначение наказания. – Издание профессора Малинина – СПб ГКА., 2008. – С.529-592.
 - 10.

Тема: Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Питання:

1. Поняття та правова природа призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Співвідношення між загальними засадами призначення покарання та призначенням більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
2. Підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, та проблеми встановлення їх у судовій практиці.
3. Види призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, та проблеми визначення їх в теорії кримінального права.
4. Призначення покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу та проблеми застосування даного виду пом'якшення покарання у судовій практиці.
5. Призначення більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за вчинений злочин, та проблеми застосування такого виду пом'якшення покарання у судовій практиці.
6. Незастосування додаткового покарання, що передбачене в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК як обов'язкове.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права та кримінології із копіями вироків суду:
 - а) Збаразького районного суду Тернопільської області від 21 січня 2009 р.
 - б) Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 15 січня 2009 р.
 - в) Збаразького районного суду Тернопільської області від 26 березня 2009 р.
 - г) Богородчанського районного суду Івано-Франківської області від 24 січня 2007 р.
 - д) Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 04 квітня 2011 р.
 - е) Надвірнянського районного суду Івано-Франківської області від 13 січня 2012 р.
 - є) Горохівського районного суду Волинської області від 22 квітня 2011 р.
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст. 65, 69 КК України.

Література.

I. Нормативні акти і практика їх застосування

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18. 09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального Кодексу // Вісник Конституційного Суду України.-2004.-№ 5.- С.45.
3. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссея“, 2007. – С. 73-93.
4. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)
5. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 06 листопада 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)

II. Спеціальна література

1. Бажанов М.И. Назначение наказания по советскому уголовному праву. – К.: Вища школа, 1980. – 216 с.
2. Благов Е.В. Применение уголовного права (теория и практика). – Ярославль: Яросл. гос. ун-т, 2002. – 176 с.
3. Благов Е.В. Применение специальных начал назначения уголовного наказания. – М.: Издательство ”Юрлитинформ”, 2007. – С. 108-127.
4. Васи́лаш В.М. Щодо обґрунтованості рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 р. про неконституційність положень ч.1 ст. 69 КК України // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Серія юридична. Випуск 3. – Львів, 2007. – С. 277-291.
5. Васи́лаш В.М. Підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом // ”Університетські наукові записки” Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2008. – №3(27). – С. 250-257.
6. Демченко В. Принципи кримінального законодавства стосовно випадків призначення покарання більш м'якого, ніж передбачено санкцією кримінального кодексу // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. пр. – Одеса: Юрид. лит-ра, 2003. – Вип.18. – С. 810-813.
7. Дулатбеков Н.О. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено за данное преступление // Дифференциация ответственности и проблемы юридической техники в уголовном праве и процессе: Сб. науч. ст. / Под ред. Л.Л. Кругликова. – Ярославль: Яросл. гос. ун-т, 2002. – С. 64-76.
8. Евдокимова Е.В. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом: исторический аспект // Проблемы законности: Респ. міжвідом. наук. зб. / Від. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 73. – С. 189-196.
9. Евдокимова Е.В. Применение ст. 69 УК Украины за преступления в сфере хозяйственной деятельности // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: Матер. наук.-практ. конференції / Відп. ред. В.В. Сташис (голов. ред.) та ін. – Х.: Вид-во ”Кроссрод”, 2006. – С. 45-47.
10. Иногамово –Хегай Л.В. Конкуренция уголовно-правовых норм о назначении наказания // Государство и право. – 2001. – № 5. – С. 61-68.

11. Махотник В. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом // Советская юстиция. – 1978. – № 13. – С. 7-8.
12. Медведев А. Основания назначения более мягкого наказания, чем предусмотрено законом // Советская юстиция. – 1990ю – № 15. – С. 5-6.
13. Мельникова Ю.Б., Плешаков А. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом // Социалистическая законность. – 1976. – № 9. – С.56-58.
14. Музыка А.А. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом: все ли положения ст.69 УК Украины соответствуют Конституции Украины? // Конституционные основы уголовного права: Матер. II Всеросс. конгр. по угол, посвященного 10-летию УК РФ. – М.: ТК Велби, 2006. – С. 394-397.
15. Мясников О.А. Проблемы назначения наказания ниже низшего предела санкции // Правоведение. – 2001. – № 3. – С. 126-134.
16. Новиков В. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом при наличии исключительных обстоятельств // Уголовное право. – 2004. – № 1. – С. 38-40.
17. Окрема думка судді Конституційного Суду України В.Д. Вознюка у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 КК України (справа № 1-33/2004 про призначення більш м'якого покарання) // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 5. – С.46-48.
18. Окрема думка судді Конституційного Суду України В.І. Іващенко у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 КК України (справа № 1-33/2004 про призначення більш м'якого покарання) // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 5. – С.48-50.
19. Омельчук О.М. Проблеми законодавчого регулювання призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом // "Університетські наукові записки" Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2006. – Випуск 3-4. – С. 330-333.
20. Орлов В.С. Назначение наказания ниже низшего предела, указанного в законе // Применение наказания по советскому уголовному праву. – М, 1958. – 319 с.
21. Питецкий В.В. Назначение наказания более мягкого, чем предусмотрено законом. – В кн.: Вопросы уголовной ответственности и наказания: Межвузовский сборник научных трудов. – Красноярск, 1986.
22. Плешаков А.М. Назначение более мягкого наказания, чем предусмотрено законом: Автореф. дис... канд. юр. наук: 12.00.08. – М.,1979. – 22 с.
23. Сахнюк С.В. Теоретичні та практичні аспекти пом'якшення покарання за кримінальним законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Інст. держ. і пр. ім. В.М. Короцького НАНУ. – К., 2001. – 19 с.
24. Скомороха В. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом: питання конституційності // Право України. – 2005. – № 4. – С.3-9.
25. Становский М.Н. Назначение наказания. – Спб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 1999. – С.277-286.
26. Суворов Д.Д. Теоретические проблемы обязательного смягчения уголовного наказания. – Дис. канд. юр. наук: 12.00.08. – Пятигорск, 2005. – 200 с.
27. Сумина Л.Н. Некоторые вопросы практики назначения более мягкого наказания, чем предусмотрено законом по советскому уголовному праву // Вопросы повышения эффективности уголовного законодательства в современных условиях. – Свердловск, 1979. – С. 129-135.
28. Тютюгін В.І. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом: Конспект лекції. – Х., 1993. – 18 с.
29. Чечель Г. Назначение наказания более мягкого, чем предусмотрено законом // Социалистическая законность. – 1974. – № 1. – С. 66-67.

30. Энциклопедия уголовного права. Т. 9. Назначение наказания. – Издание профессора
Малинина – СПб ГКА., 2008. – С. 453-475.

31.

Тема: Призначення покарання за сукупність злочинів.

Питання :

1. Сукупність злочинів – передумова призначення покарання за сукупністю злочинів..
2. Призначення покарання за окремі злочини, що утворюють сукупність та проблеми, що виникають у судовій практиці на цьому етапі призначення покарання.
3. Визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим та недоліки застосування цього правила у судовій практиці.
3. Визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів шляхом повного чи часткового складання призначених покарань.
4. Межі остаточної міри покарання за сукупністю злочинів та проблеми їх визначення в теорії кримінального права та судовій практиці
5. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення при складанні покарань за сукупністю злочинів.
6. Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів, коли призначені за окремі злочини різні види покарань не можуть бути складені.
7. Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю злочинів.
8. Порядок призначення покарання, якщо після постановлення вироку в справі буде встановлено, що засуджений винен ще і в іншому злочині, вчиненому ним до постановлення попереднього вироку та проблеми, що виникають у судовій практиці у зв'язку з цим.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду:
 - а) Вуденнівського районного суду м. Донецька від 28 січня 2009 р.;
 - б) Збаразького районного суду Тернопільської області від 20 лютого 2009 р.;
 - в) Борщівського районного суду Тернопільської області від 28 липня 2010 р.;
 - г) Борщівського районного суду Тернопільської області від 25 березня 2010 р.;
 - д) Галицького районного суду м. Львова від 19 лютого 2010 р.;
 - е) Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 17 квітня 2009 р.
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст.ст. 65, 70, 72 КК України.

Література:

Нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18.09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр .: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.
3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального

покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)

4. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 06 листопада 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)
5. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 4 – 8.

Спеціальна література:

1. Бажанов М.И. Назначение наказания по совокупности преступлений и совокупности приговоров: Учеб. Пособие. – Х.: Юрид. ин-т, 1977. – 49 с.
2. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Х.: ”Право”, 2000. – 128 с.
3. Благов Е.В. Применение специальных начал назначения уголовного наказания. – М.: Издательство ”Юрлитинформ”, 2007. – С. 208-241.
4. БорисовФ., Ракшаковская И. Сложение разнородных наказаний // Социалистическая законность. – 1971. – № 2. – С. 51-52.
5. Горелик А.С. Назначение наказания по совокупности. – Красноярск. книж. изд-во, 1975. – 272 с.
6. Горелик А.С. Наказание по совокупности преступлений и приговоров (принципы, законодательство, судебная практика. – Красноярск: Изд-во ”Соло”, 1991.- 192с.
7. Дуюнов В.К. Проблемы уголовного наказания в теории, законодательстве и судебной практике. – Курск: Изд-во РОССИ, 2000. – 504 с.
8. Жиикина Е.Ю. Назначение наказания по совокупности преступлений и совокупности приговоров. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Краснодар, 2002.- 18 с.
9. Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання: Монографія / За заг. Ред.. проф.. Тютюгіна В.І. – Харків: ”Фіні”, 2008. – 336 с.
10. Ленау М. Назначение наказания по совокупности преступлений // Советская юстиция. – 1970. – № 20. – С.16-17.
11. МаксимовС., Марченко С. Назначение наказания по совокупности преступлений // Советская юстиция. – 1971. – № 6. – С.12-15.
12. Малков В.П. Совокупность преступлений (вопросы квалификации и назначения наказания). – Казань: Изд-во Казанск. ун-та, 1974. – 308 с.
13. Никифоров А.С. Совокупность преступлений. – М.: Юрид. лит., 1965. – 134 с.
14. Семериева И.К., Новоселов Г.П., Николаева З.А. Множественность преступлений: квалификация и назначение наказания: Учеб. Пособие. – Свердловск: Юрид. ин-т, 1990. – 84 с.
15. Становский М. Назначение наказаний при совокупности преступлений //Советская юстиция. – 1990. – №4. – С. 7.
16. Становский М.Н. Назначение наказания. – Спб.: Издательство ”Юридический центр Пресс”, 1999. – С. 314-358.
17. Стрижевська А.А. Сукупність злочинів за кримінальним правом України. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2007. – 20 с.
18. Стручков Н.А. Назначение наказания при совокупности преступлений. – М.: Госюриздат, 1957. – 144 с.

19. Тютюгин В.И. Назначение разнородных основных наказаний по совокупности преступлений // Проблемы соц. законности. – Х.: ”Вища школа”. – 1978. – Вып. 3. – С. 66-73.
20. Тютюгін В. Призначення додаткових покарань за сукупністю злочинів // Радянське право. – 1982. – № 7. – С. 57-60.
21. Тютюгін В. І. Призначення покарання при вчиненні кількох злочинів та кількома вироками: Конспект лекцій. – Х.: Укр. юрид. академія, 1992. – 22 с.
22. Шмелев В.Ф. Уголовная ответственность при совокупности преступлений. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1992. – 20 с.
23. Энциклопедия уголовного права. Т. 9. Назначение наказания. – Издание профессора Малинина – СПб ГКА., 2008. – С. 643-668.
24. Юшков Ю.Н. Назначение наказания по совокупности преступлений и приговоров. – М.: Юрид. лит., 1975. – 88 с.
25. Яковлев А.М. Совокупность преступлений по советскому уголовному праву. – М.: Госюриздат, 1960. – 120 с.
26. Яшинова Н.Ф. О назначении наказания при совокупности преступлений по советскому уголовному праву. – Уч. записки Харьк. юрид. ин-та. – Вып. VI. – 1955. – С. 10-17.

Тема: Призначення покарання за сукупністю вироків.

Питання для з'ясування:

1. Поняття сукупності вироків. Відмінність сукупності вироків від сукупності злочинів
 2. Умови призначення покарання за сукупністю вироків. Проблема, що виникає у судовій практиці при призначенні покарання, у зв'язку з використанням законодавцем у ч. 1 ст.71 КК України терміну ”постановлення вироку”.
 3. Правила визначення остаточного покарання за сукупністю вироків.
 4. Визначення (обчислення) не відбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком. Проблеми, що виникають у судовій практиці, щодо визначення (обчислення) не відбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком.
 5. Межі остаточного покарання за сукупністю вироків та проблеми їх визначення в теорії кримінального права та судовій практиці. Вимоги з урахуванням яких суд визначає розмір остаточного покарання за сукупністю вироків.
 6. Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю вироків, коли призначені за окремі злочини різні види покарань не можуть бути складені.
 7. Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.
 8. Порядок призначення покарання у випадку, коли засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив два або більше злочинів.
-
1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду.
 - а) Франківського районного суду м. Львова від 09 лютого 2009 року;
 - б) Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 16 лютого 2009 року;
 - в) Галицького районного суду м. Львова від 30 березня 2011 року;

- г) Виоградівського районного суду Закарпатської області від 25 січня 2011 року;
- д) Баглейського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області від 27 січня 2011 року.

2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст.ст. 65, 71, 72 КК України.

Література:

Нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом від 11. 06.2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х. : “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.
3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)
4. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року №7 “Про практику призначення судами кримінального покарання” від 06 листопада 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)
5. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 4 – 8.

Спеціальна література:

1. Бажанов М.И. Назначение наказания по совокупности преступлений и совокупности приговоров: Учеб. Пособие. – Х.: Юрид. ин-т, 1977. – 49 с.
2. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. – Х.: ”Право”, 2000. – 128 с.
3. Благов Е.В. Применение специальных начал назначения уголовного наказания. – М.: Издательство ”Юрлитинформ”, 2007. – С. 241-266.
4. Горелик А.С. Наказание по совокупности преступлений и приговоров (принципы, законодательство, судебная практика. – Красноярск: Изд-во ”Соло”, 1991.- 192с.
5. Жиикина Е.Ю. Назначение наказания по совокупности преступлений и совокупности приговоров. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Краснодар, 2002.- 18 с.
6. Малков В.П., Чернова Т. Г. Совокупность приговоров и применение наказания: вопросы законодательного регулирования, теории и практики. – Казань: Изд-во ”Таглитат”, 2003. – 176 с.
7. Становский М.Н. Назначение наказания. – Спб.: Издательство ”Юридический центр Пресс”, 1999. – С. 358.-373.
8. Тютюгін В. Призначення додаткових покарань за сукупністю вироків // Радянське право. – 1982. – № 1. – С. 56-57.
9. Тютюгін В. І. Призначення покарання при вчиненні кількох злочинів та кількома вирокami: Конспект лекцій. – Х.: Укр. юрид. академія, 1992. – 22 с.
10. Чернова Т., Малков В. Назначение наказания по совокупности приговоров // Российская юстиция. – 1999. – № 10. – С. 46-48.
11. Энциклопедия уголовного права. Т. 9. Назначение наказания. – Издание профессора Малинина – СПб ГКА., 2008. – С. 668-695.

12. Юшков Ю.Н. Назначение наказания по совокупности преступлений и приговоров. – М.: Юрид. лит., 1975. – 88 с.

Тема: Призначення покарання неповнолітнім.

Питання для з'ясування:

1. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх, та особливості їх призначення у судовій практиці .
2. Призначення покарання неповнолітньому з врахуванням загальних начал призначення покарання.
3. Врахування при призначенні покарання неповнолітньому умов його життя та виховання.
4. Врахування при призначенні покарання неповнолітньому впливу на нього дорослих осіб.
5. Врахування при призначенні покарання неповнолітньому рівня його розвитку та інших особливостей його особи.
6. Особливості призначення покарання неповнолітньому за незакінчений злочин.
7. Особливості призначення покарання неповнолітньому за злочин, вчинений неповнолітнім у співучасті.
8. Призначення покарання неповнолітньому за сукупністю злочинів.
9. Призначення покарання неповнолітньому за сукупністю вироків.

Завдання

1. Ознайомтесь на кафедрі кримінального права і кримінології із копіями вироків суду.
 - а) Будьонівського районного суду м. Донецька від 05 грудня 2011 року;
 - б) Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 21 лютого 2011 року;
 - в) Галицького районного суду Івано-Франківської області від 30 березня 2011 року;
 - г) Виноградівського районного суду Закарпатської області від 25 січня 2011 року;
 - д) Баглейського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області від 27 січня 2011 року.
2. З'ясуйте, чи дотримані судами при призначенні покарання засудженим вимоги, передбачені ст.ст. 65, 98- 104 КК України.

Література:

Нормативно-правові акти та практика їх застосування:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 із змінами та доповненнями станом на 18.09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. – Ст.131.
2. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах: 1973 – 2006 рр.: Видання третє зі змінами та доповненнями. – Х .: “Одіссей “, 2007. – С. 73-93.
3. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 “ Про практику призначення судами кримінального покарання” від 12 червня 2009 р. № 8. // [htt://www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)
4. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від

24 жовтня 2003 року №7 “Про практику призначення судами кримінального покарання” від 06 листопада 2009 р. № 8. // [htt: //www. scourt. gov. ua](http://www.scourt.gov.ua)

5. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 4 – 8.

Спеціальна література:

1. Алемаксин М.А. О структуре личности несовершеннолетних правонарушителей // Вопросы изучения и предупреждения правонарушителей несовершеннолетних: Сб. науч. тр. / Отв. ред. В.Н. Кудрявцев. – М.: 1970. – С. 92-94.
2. Антонян Ю.М. Социальная среда и формирование личности преступника (неблагоприятные влияния на личность в микросреде). – М.: Академия МВД СССР, 1975. – 160 с.
3. Астемиров З.А. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних. – М.: Юрид. л-ра, 1970. – 125 с.
4. Бабаев М.М. Индивидуальные наказания несовершеннолетним. – М.: Юрид. лит., 1968. – 120 с.
5. Березовська Н.Л. Виправні роботи і їх застосування до неповнолітніх // Актуальні проблеми держави і права : Зб. Наук. праць. – Одеса: Юридична література, 2002. – Вип. 15. – С. 25-29.
6. Бородин С.В., Носкова Н.А. Задержка психического развития и ее влияние на уголовную ответственность // Криминологические и уголовно-правовые идеи борьбы с преступностью / Рекол.: С.В. Бородин, В.В. Лунеев, Г.Л. Кригер, Н.А. Носкова. – М.: Ин-т государства и права РАН, 1996. – С. 53-59.
7. Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні. – К.: Атіка, 2004. – 240 с.
8. Гаверов Г.С. Проблемы наказания несовершеннолетних преступников. – Иркутск: Изд-во Иркутского ун-та, 1986. – 232 с.
9. Гаверов Г.С. Проблемы назначения наказания и их применение к несовершеннолетним // Проблемы борьбы с преступностью: Сб. науч. тр. МВД ССР. – Омск: Омская высшая школа милиции, Иркутский гос. ун-т им. А.А. Жданова, 1978. – С. 27-37.
10. Гюльалиева Р.А., Мовсунов Д.Г. Вопросы практики назначения наказания несовершеннолетним // Вопросы уголовно- правовой борьбы с преступлениями несовершеннолетних / Ред. кол. Т.М. Кафаров, Ф.Ю. Самандаров, Р. А. Гюльалиева. – Баку: Азербайджанский гос. ун-т, 1987. – С. 11-21.
11. Застосування кримінальних заходів до неповнолітніх правопорушників / Відп. ред.. О.Я. Светлов. – К.: Наукова думка, 1974. – 78 с.
12. Игошев К.Е. Опыт социально-психологического анализа личности несовершеннолетних правонарушителей. – М.: Высшая школа, 1967. – 80 с.
13. Кобзарь И.А. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних по новому уголовному законодательству: Дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – М., 1998. – 220 с.
14. Кривоченко Л.Н. Борьба с преступностью несовершеннолетних по советскому уголовному праву: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Харьк. юрид. ин-т. – Х., 1967. – 26 с.
15. Малков В.П. Подстрекательство несовершеннолетних к совершению преступления или привлечение несовершеннолетних к участию в преступлении как обстоятельство, отягчающее ответственность. – В кн.: Проблемы совершенствования уголовного законодательства на современном этапе. – Свердловск, 1985.

16. Сабилов И.М. Особенности назначения наказания несовершеннолетним (по материалам Республики Узбекистан) Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ташкент. гос.ун-т. – Ташкент, 1992. – 32 с.
17. Сабо А. Некоторые вопросы уголовной ответственности и системы наказаний по делам несовершеннолетних (оттиск на русском языке). – Будапешт: 1961. – По кн.: З.А. Астемиров. Уголовная ответственность и наказание несовершеннолетних. – М.: Юрид. л-ра, 1970. – 125 с.
18. Скрябин М.А. Общие начала назначения наказания и их применение к несовершеннолетним. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1988. – 128 с.
19. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність // Вісник Верховного Суду України. – 2003. - № 4 (38). – С. 12-35.
20. Чернышев А.И. Особенности преступлений и наказаний несовершеннолетних по советскому уголовному праву: Дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – Томск, 1970. – 416 с.
21. Чугаев А.П. Индивидуализация ответственности за преступления и ее особенности по делам несовершеннолетних. – Краснодар: Кубанский гос. ун-т, 1979. – 96 с.
22. Яценко С.С. Інститут кримінальної відповідальності неповнолітніх: світовий досвід і питання вдосконалення українського законодавства // Правова система України: теорія і практика: Тези доповідей і наукових повідомлень науково-практичної конференції (Київ, 7-8 жовтня 1993 р.). – К.: 1993. – С.467-468.